

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο «Πρωτοβουλία για τις πρώτες ύλες – Κάλυψη των ουσιαστών αναγκών μας για ανάπτυξη και απασχόληση στην Ευρώπη»

COM(2008) 699 τελικό

(2009/C 277/19)

Εισηγητής: **ο κ. FORNEA**

Στις 4 Νοεμβρίου 2008, και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει από την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή να γνωμοδοτήσει σχετικά με την

Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο: «Πρωτοβουλία για τις πρώτες ύλες – Κάλυψη των ουσιαστών αναγκών μας για ανάπτυξη και απασχόληση στην Ευρώπη»

COM(2008) 699 τελικό.

Η Συμβουλευτική Επιτροπή Βιομηχανικών Μεταλλαγών, στην οποία ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή της στις 23 Απριλίου 2009 με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Fornea.

Κατά την 453η σύνοδο ολομέλειάς της, της 13ης και 14ης Μαΐου 2009 (συνεδρίαση της 13ης Μαΐου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 194 ψήφους υπέρ, 4 κατά και 7 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις ⁽¹⁾

Η ΕΟΚΕ διατυπώνει τις ακόλουθες συστάσεις:

1.1. Η ΕΕ θα πρέπει να προβεί σε επισκόπηση των εθνικών αναλύσεων για τις πρώτες ύλες στρατηγικής και ζωτικής σημασίας και να συντάξει μια γενική έκθεση επισκόπησης για την ΕΕ, ανάλογη με εκείνες που εκπονήθηκαν από το αμερικανικό *National Research Council* (Εθνικό Συμβούλιο Ερευνών) για τις ΗΠΑ ή την Ιαπωνία. Ειδικότερα, τα κράτη μέλη θα πρέπει να επανεξετάσουν τις πολιτικές τους όσον αφορά τον εφοδιασμό με πρώτες ύλες, προκειμένου να εξακριβωθεί τι είναι ζωτική σημασία για το κάθε κράτος μέλος και τι για την ΕΕ συνολικά. Η ζωτική σημασία κάθε πρώτης ύλης θα πρέπει να επανεξετάζεται τακτικά, ενδεχομένως κάθε δύο-τρία χρόνια, προκειμένου να παρακολουθούνται οι μεταβολές.

1.2. Ένα εργαστήριο της ΣΕΕΒ-ΟΟΣΑ (της Συμβουλευτικής Επιτροπής του ΟΟΣΑ για τις Επιχειρήσεις και τη Βιομηχανία) σχετικά με την πρόσβαση στις πρώτες ύλες, αν και θα παρείχε ίσως ένα σημείο αφετηρίας, θα περιορίζε το πεδίο δράσης της ΕΕ από το αρχικό κιάλας στάδιο. Αφού προσδιοριστεί ένας αριθμός πρώτων υλών ζωτικής σημασίας, οι χώρες που ήδη προμηθεύουν ή θα μπορούσαν ενδεχομένως να προμηθεύουν στο μέλλον αυτές τις πρώτες ύλες θα πρέπει να αξιολογηθούν από την άποψη των δυνατοτήτων τους για ανάπτυξη ωφέλιμης συνεργασίας. Στη συνέχεια θα πρέπει να αναληφθεί διπλωματική δράση.

1.3. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει σθεναρά και επιθυμεί να συμμετάσχει στις σχετικές διασκέψεις που θα διοργανώσουν το 2009-2010 η τσεχική, η σουηδική και η ισπανική Προεδρία όσον αφορά τα ζητήματα της προσφοράς και της ζήτησης ορυκτών πόρων, της πρόσβασης στο έδαφος, των βέλτιστων διαθέσιμων τεχνολογιών και της ανάπτυξης των ικανοτήτων.

⁽¹⁾ Για περαιτέρω λεπτομερείς συστάσεις της ΕΟΚΕ, βλ. τη γνωμοδότηση με θέμα «Η μη ενεργειακή μεταλλευτική βιομηχανία στην Ευρώπη», η οποία εγκρίθηκε στις 9 Ιουλίου 2008 και δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ στο φύλλο 2009/C27/19. Οι παρούσες συστάσεις θα πρέπει να θεωρηθούν συμπληρωματικές εκείνων που διατυπώθηκαν στην προηγούμενη αυτή γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ.

1.4. Η Επιτροπή θα πρέπει να εντείνει τις προσπάθειές της υπέρ της διενέργειας αποτελεσματικών διαπραγματεύσεων σε διεθνές επίπεδο, όχι μόνο για την άρση των αθέμιτων εμπορικών φραγμών και την εξάλειψη των στρεβλώσεων, αλλά και για να συνεισφέρει στη διαμόρφωση των διμερών και πολυμερών επενδυτικών συμφωνιών.

1.5. Η Επιτροπή θα πρέπει να ενεργοποιήσει τους απαραίτητους μηχανισμούς δράσης σε περίπτωση παραβάσεων των κανόνων του ΠΟΕ από τρίτες χώρες (π.χ. εξαγωγικοί φόροι/περιορισμοί για συγκεκριμένες πρώτες ύλες).

1.6. Κατά τον καθορισμό των εξωτερικών δασμών της ΕΕ θα πρέπει να διασφαλίζεται ότι οι πρώτες ύλες που παράγονται με βιώσιμο τρόπο δεν αποκλείονται από την αγορά της ΕΕ. Πρέπει να επανεξεταστούν οι υφιστάμενοι δασμοί, προκειμένου να εντοπιστούν οι δασμολογικές κλάσεις που θα πρέπει να τροποποιηθούν.

1.7. Η ΕΕ θα πρέπει να αναπτύξει ενεργά διπλωματία στον τομέα των πρώτων υλών με σκοπό την εξασφάλιση της πρόσβασης στις ύλες αυτές, συμβάλλοντας κατ' αυτόν τον τρόπο στη δημιουργία ταμείων και προγραμμάτων που θα επικεντρώνονται στην ανάπτυξη των ικανοτήτων, για την προαγωγή της βιώσιμης παραγωγής πρώτων υλών και της οικονομικής και κοινωνικής προόδου στις αναπτυσσόμενες χώρες.

1.8. Η Επιτροπή θα πρέπει να συμμετέχει ενεργά στις ετήσιες συνεδριάσεις του παγκόσμιου φόρουμ των αρμόδιων για τα μεταλλευτικά θέματα υπουργών και του διακυβερνητικού φόρουμ για τις μεταλλευτικές δραστηριότητες, με σκοπό την ανάπτυξη καλύτερων σχέσεων με παγκόσμιες αυθεντίες σε αυτά τα θέματα, προκειμένου να εντοπιστούν και να ενισχυθούν οι επενδυτικές ευκαιρίες για την ΕΕ.

1.9. Θα πρέπει να γίνει απογραφή των βέλτιστων κανονιστικών πρακτικών στην ΕΕ όσον αφορά την πρόσβαση των βιομηχανιών πρώτων υλών στο έδαφος, προκειμένου να απλουστευθούν οι διαδικασίες και να περιοριστεί ο αποκλεισμός από τους ορυκτούς πόρους λόγω ακατάλληλων σχεδίων χρήσης της γης.

1.10. Η Επιτροπή θα πρέπει να συνεχίσει να στηρίζει την ευρωπαϊκή τεχνολογική πλατφόρμα για τους βιώσιμους ορυκτούς πόρους και να συμπεριλάβει τα θέματά της στις επικείμενες προσκλήσεις υποβολής προσφορών για την περίοδο 2009-2013. Επίσης, είναι σημαντικό να προαχθούν τα συναφή με τις πρώτες ύλες θέματα, όπως, επί παραδείγματι, η αποδοτική χρήση των πόρων και της ενέργειας, μεταξύ των τομέων προτεραιότητας για την ανάληψη δράσης δυνάμει του 8ου προγράμματος-πλαίσου E&TA.

1.11. Η Επιτροπή θα πρέπει να προωθήσει μια αντικειμενική μεθοδολογία, η οποία να βασίζεται στην ανάλυση του πλήρους κύκλου ζωής, με σκοπό την αξιολόγηση της ορθότητας των μέτρων για την αποδοτική χρήση των πόρων και κάθε «πολιτικής για την υποκατάσταση υλικών».

1.12. Οι υπηρεσίες της Επιτροπής θα πρέπει να ενισχύσουν την ανακάλυψη και να διευκολύνουν τη χρήση δευτερογενών πρώτων υλών στην ΕΕ, καθώς επίσης να προτείνουν ορθές στρατηγικές ανακάλυψης, ανάκτησης και επαναχρησιμοποίησης στις τρίτες χώρες, προωθώντας τις βέλτιστες πρακτικές σε διεθνές επίπεδο.

1.13. Χρειάζονται περαιτέρω διαβουλεύσεις και έρευνα για την καλύτερη κατανόηση του βαθμού στον οποίο η μεθοδολογία που εφαρμόζεται για τις μη ενεργειακές ορυκτές πρώτες ύλες είναι κατάλληλη για την ειδική κατάσταση των ανανεώσιμων μη ενεργειακών πρώτων υλών, όπως, επί παραδείγματι, του ξύλου και των δερμάτων (η ανακοίνωση της Επιτροπής εστιάζεται κυρίως στα ζητήματα που αφορούν την ασφάλεια του εφοδιασμού με μη ενεργειακές ορυκτές πρώτες ύλες. Αφήνει ανοιχτό το ερώτημα κατά πόσο η χρήση της ίδιας διαδικασίας και για άλλες πρώτες ύλες αποτελεί την καλύτερη μέθοδο· πάντως, είναι βέβαιο ότι, με τη στενή συνεργασία των ειδικευμένων υπηρεσιών της Επιτροπής, θα καταστεί δυνατή η δημιουργία ενός ολοκληρωμένου εργαλείου για την αξιολόγηση όλων των πρώτων υλών στρατηγικής και ζωτικής σημασίας που χρησιμοποιούνται στις βιομηχανίες και στην άμυνα της ΕΕ).

2. Πλαίσιο

2.1. Η τάση διαρκούς ανόδου των τιμών των πρώτων υλών έχει τουλάχιστον προσωρινά ανακοπεί. Στην ανακοίνωσή της, η Επιτροπή εκφράζει την πεποίθησή ότι η τάση αυτή θα επανακάμψει και ότι «τα επίπεδα ανάπτυξης των αναδυόμενων χωρών θα εξακολουθήσουν να ασκούν μεγάλη πίεση στη ζήτηση πρώτων υλών στο μέλλον». Οι κρίσιμοι παράγοντες είναι, πρώτον, το κατά πόσο οι αναδυόμενες χώρες, ιδίως η Κίνα, θα μπορέσουν να μεταβούν ομαλώς από ένα μοντέλο ανάπτυξης, που βασίζεται κατά κύριο λόγο στις επενδύσεις παγίου κεφαλαίου με γνώμονα τις επιχειρηματικές ευκαιρίες στους προσανατολισμένους στις εξαγωγές μεταποιητικούς τομείς, σε ένα μοντέλο ανάπτυξης που θα βασίζεται περισσότερο στην εγχώρια κατανάλωση και, δεύτερον, το κατά πόσο το δεύτερο αυτό αναπτυσσόμενο μοντέλο θα καταλήξει στον ίδιο ρυθμό αύξησης της ζήτησης πρώτων υλών.

2.2. Όπως επισημαίνεται στην ανακοίνωση, η ΕΕ είναι αυτάρκης σε δομικά υλικά από ορυκτές πρώτες ύλες (τομέας όπου οι ξένοι προμηθευτές βρίσκονται σε μειονεκτική θέση λόγω του υψηλού κόστους των μεταφορών σε σχέση με την αξία των υλικών), αλλά εξαρτάται από τις εισαγωγές ορισμένων υλικών στρατηγικής οικονομικής σημασίας. Η στρατηγική τους σημασία έγκειται στο ότι συμβάλλουν ουσιαστικά στη βιομηχανική παραγωγή, πολύ περισσότερο από όσο δηλώνει η

οικονομική τους αξία, και στο ότι η προσφορά τους είναι συγκεντρωμένη σε έναν μικρό αριθμό εμπορικών προμηθευτών και χωρών, ορισμένοι εκ των οποίων συνδέονται με σοβαρούς πολιτικούς κινδύνους.

2.3. Στην ανακοίνωση εκφράζονται διάφορες ανησυχίες σχετικά με την προσφορά. Ανάλογα με την προοπτική και την προέλευση των περιορισμών του εφοδιασμού, διακρίνονται τέσσερα είδη κινδύνων ως πηγές ανησυχίας:

- ο ενισχυμένος ανταγωνισμός μεταξύ των μεταποιητών για πρώτες ύλες, ο οποίος εκδηλώνεται με τη μορφή των υψηλότερων τιμών και της εκτροπής των υλικών σε νέους προορισμούς για πρωτογενείς και δευτερογενείς πόρους·
- η «κερδοσκοπική αποθεματοποίηση» πρώτων υλών μέσω εξαγωγικών περιορισμών, όπως οι εξαγωγικοί φόροι και τα συστήματα διπλής τιμολόγησης (στην ανακοίνωση αναφέρεται σειρά παραδειγμάτων)·
- ο ανταγωνισμός για παραγωγικές μονάδες που παράγουν πρώτες ύλες σε τρίτες χώρες (επί παραδείγματι, ανταγωνισμός για επενδυτικές ευκαιρίες και πρόσβαση στα κοιτάσματα ορυκτών της Αφρικής)·
- ο κίνδυνος διακοπών της ροής του εφοδιασμού με πρώτες ύλες στρατηγικής σημασίας (επί παραδείγματι, πιθανή διακοπή του εφοδιασμού με σπάνιες γαίες, η προσφορά των οποίων είναι εξαιρετικά συγκεντρωμένη και οι οποίες είναι πολύ σημαντικές για μια σειρά εφαρμογών. Όλες οι οικολογικές και ενεργειακά αποδοτικές τεχνολογίες βασίζονται στην αυξανόμενη κατανάλωση σπάνιων γαιών. Επί παραδείγματι, ένα υβριδικό αυτοκίνητο περιλαμβάνει περίπου 20 kg σπάνιων γαιών. Η Κίνα είναι ο μεγαλύτερος προμηθευτής, αλλά και ο μεγαλύτερος καταναλωτής σπάνιων γαιών στον κόσμο. Έως σήμερα, είναι ελάχιστες οι οικονομικά βιώσιμες εναλλακτικές επιλογές αντί του εφοδιασμού με σπάνιες γαίες από την Κίνα.) Οι ορυκτές ύλες ζωτικής σημασίας μπορούν να αποτελέσουν ισχυρό διαπραγματευτικό εργαλείο ή ακόμα και όπλο στο πλαίσιο οικονομικού πολέμου.

2.4. Τα δύο πρώτα είδη κινδύνων επηρεάζουν άμεσα την ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής βιομηχανίας μεταποίησης πρώτων υλών και, στο βαθμό που προκύπτουν από αντιανταγωνιστικές πρακτικές ή από μέτρα εμπορικής πολιτικής, οι συνέπειές τους πρέπει να αντιμετωπιστούν στο πλαίσιο της πολιτικής για το εμπόριο και τον ανταγωνισμό.

2.5. Ο τρίτος κίνδυνος είναι ίσως λιγότερο ανησυχητικός για τη βιομηχανία που κάνει χρήση πρώτων υλών, καθώς δεν υπάρχει κανένας βάσιμος λόγος να αναμένει κανείς ότι οι ιδιοκτήτες των φυσικών πόρων θα θεωρήσουν ωφέλιμο να προβούν σε διακρίσεις μεταξύ των πελατών, εις βάρος της βιομηχανίας της ΕΕ. Ωστόσο, συντρέχουν λόγοι ανησυχίας για τον αντίκτυπο τόσο στη μακροπρόθεσμη ανταγωνιστική θέση της μεταλλευτικής βιομηχανίας που έχει την έδρα της στην Ευρώπη όσο και στη θέση της Ευρώπης ως κόμβου χρηματοδότησης, ανάπτυξης τεχνολογίας και εταιρικής δικτύωσης στον κλάδο της μεταλλευτικής βιομηχανίας. Εξάλλου, πρόσφατες εξελίξεις στον τομέα αυτό εγείρουν ανησυχίες σχετικά με τις προοπτικές αιφύδρου ανάπτυξης των αναπτυσσόμενων χωρών που εξαρτώνται από τις εξαγωγές φυσικών πόρων.

2.6. Το τέταρτο είδος κινδύνου, τέλος, έχει τη δυνατότητα να προκαλέσει σοβαρή ζημιά στον οικονομικό ιστό της Ευρωπαϊκής Ένωσης και απώλεια θέσεων εργασίας, προκαλώντας διακοπή της παραγωγής λόγω έλλειψης των απαραίτητων υλικών. Ο κίνδυνος αυτός πρέπει να αντιμετωπιστεί άμεσα, μεταξύ άλλων ενδεχομένως και με μέτρα που δεν έχουν μελετηθεί στο παρελθόν. Αξίζει να σημειωθεί ότι τόσο οι Ηνωμένες Πολιτείες (βλ. Minerals, Critical Minerals and the US Economy [Τα ορυκτά, τα ορυκτά ζωτικής σημασίας και η αμερικανική οικονομία], έκθεση του National Research Council των ΗΠΑ, www.nap.edu/catalog.php?record_id=12034) όσο και η Ιαπωνία (βλ. Guidelines for Securing National Resources [Κατευθυντήριες γραμμές για τη διασφάλιση των εθνικών πόρων], www.meti.go.jp/english/press/data/nBackIssue200803.html) έχουν λάβει τον κίνδυνο αυτό τόσο σοβαρά υπόψη ώστε ανέλαβαν νέες πολιτικές πρωτοβουλίες. Σύμφωνα δε με δημοσιεύματα του Τύπου, η Κίνα φέρεται να έχει αρχίσει να δημιουργεί αποθέματα πρώτων υλών με σκοπό τον περιορισμό των επιπτώσεων ενδεχόμενων διακοπών του εφοδιασμού.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή επικροτεί την ανακοίνωση της Επιτροπής (COM(2008) 699, Πρωτοβουλία της Επιτροπής για τις πρώτες ύλες) ως σημαντικό παράγοντα διασφάλισης του βιώσιμου εφοδιασμού της ΕΕ με μη ενεργειακές πρώτες ύλες και ιδίως ορυκτούς πόρους (βλ. σελ. 3 της ανακοίνωσης COM(2008) 699), με στόχο την κάλυψη των ζωτικών αναγκών μας για ανάπτυξη και απασχόληση. Η ΕΟΚΕ επιθυμεί την άμεση συγκρότηση της απαραίτητης δομής και τη διάθεση των πόρων που θα βοηθήσουν στην εφαρμογή των μέτρων που έχουν προσδιοριστεί.

3.2. Οι εκπρόσωποι της κοινωνίας των πολιτών ζητούν εδώ και πολύ καιρό μια ολοκληρωμένη προσέγγιση του ζητήματος, η οποία να συνδυάζει διάφορες κοινοτικές πολιτικές και προγράμματα. Είναι αξιόπαινη η Επιτροπή για το γεγονός ότι, μέσω της πρωτοβουλίας αυτής, προσδιόρισε λύσεις για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που εγείρει η ανάγκη διασφάλισης βιώσιμου εφοδιασμού των βιομηχανιών της ΕΕ με μη ενεργειακές πρώτες ύλες, μέσω της ολοκλήρωσης πολιτικών για τη βελτίωση του εφοδιασμού από ενδοκοινοτικές και από εξωκοινοτικές πηγές και μέτρων για την αποδοτικότερη χρήση των πόρων και την ενίσχυση των δραστηριοτήτων ανακύκλωσης.

3.3. Συγκεκριμένα, χωρίς να υπονομεύεται η αρχή της επικουρικότητας που ισχύει στην ΕΕ όσον αφορά τις πολιτικές για τους πόρους και τη χρήση της γης, οι διεθνείς εξελίξεις έχουν καταδείξει με σαφήνεια την ανάγκη μιας πιο συντονισμένης προσέγγισης σε κοινοτικό επίπεδο.

3.4. Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει με ικανοποίηση ότι, στην παρούσα ανακοίνωση, η Επιτροπή υιοθέτησε παρόμοια προσέγγιση, εντοπίζοντας σχεδόν τις ίδιες προκλήσεις και λύσεις με εκείνες που είχαν παρουσιαστεί στην πλέον πρόσφατη γνωμοδότηση πρωτοβουλίας της ΕΟΚΕ για το θέμα ⁽²⁾. Το υπό εξέταση έγγραφο εκδόθηκε για να βοηθήσει την Επιτροπή να μάθει εκ των προτέρων την άποψη της κοινωνίας των πολιτών και αποτέλεσε τον καρπό μιας ευρείας διαδικασίας διαβούλευσης, που εγκαινίασε η Συμβουλευτική Επιτροπή Βιομηχανικών Μεταλλαγών της ΕΟΚΕ ως απάντηση στο ενημερωτικό έγγραφο της Επιτροπής IP/07/767 με τίτλο «Securing raw materials supply for EU industries» (Διασφάλιση του εφοδιασμού των ευρωπαϊκών βιομηχανιών με πρώτες ύλες), το οποίο εκδόθηκε στις 5 Ιουνίου 2007, στο πλαίσιο της προετοιμασίας της τρέχουσας πρωτοβουλίας για τις πρώτες ύλες.

⁽²⁾ Γνωμοδότηση με θέμα «Η μη ενεργειακή μεταλλευτική βιομηχανία στην Ευρώπη», ΕΕ C 27 της 3.2.2009.

3.5. Στο πλαίσιο της δέσμευσης της ΕΕ να αναπτύξει μια ολοκληρωμένη προσέγγιση της αντιμετώπισης των επιπτώσεων της αλλαγής του κλίματος μέσω της βελτίωσης των τεχνολογιών ενεργειακής απόδοσης, της προώθησης της υπεύθυνης χρήσης των φυσικών πόρων και του περιβαλλοντικού προσανατολισμού των βιομηχανιών της, η ΕΟΚΕ τονίζει για μία ακόμη φορά τη στρατηγική σημασία της ασφάλειας του εφοδιασμού με μη ενεργειακές ορυκτές ύλες, παράλληλα με την ευρωπαϊκή ενεργειακή πολιτική, με έμφαση στην αλληλεξάρτηση αυτών των τομέων λόγω του τεχνολογικού τους παράγοντα.

3.6. Η ΕΕ εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις εισαγωγές μετάλλων «υψηλής τεχνολογίας» και δεν θα επιτύχει τη μετάβαση στη βιώσιμη παραγωγή και στις οικολογικές τεχνολογίες, εάν δεν έχει ασφαλή (από άποψη ανταγωνισμού, κινδύνων, γεωγραφικής συγκέντρωσης των πόρων και εγκαταστάσεων παραγωγής) πρόσβαση σε αυτά τα μέταλλα και στις σπάνιες πρώτες ύλες ⁽³⁾.

3.7. Η παρούσα ανακοίνωση μοιάζει με ανάλυση SWOT (ανάλυση πλεονεκτημάτων, αδυναμιών, ευκαιριών και απειλών) των ζητημάτων εφοδιασμού με πρώτες ύλες που αντιμετωπίζει σήμερα η ΕΕ· ως εκ τούτου, χρειάζεται τώρα συντονισμένη υποστήριξη από τα κράτη μέλη της ΕΕ και συντονισμένες ενέργειες των διάφορων εμπλεκόμενων υπηρεσιών της Επιτροπής (DEV, ENTR, ENV, EUROSTAT, REGIO, RELEX, RTD), για την εφαρμογή μιας σειράς μέτρων στα οποία θα συμμετέχουν, εκτός από την Επιτροπή, και οι κυριότεροι ενδιαφερόμενοι παράγοντες (εξορυκτικές βιομηχανίες των επόμενων σταδίων μεταποίησης, επιχειρήσεις, γεωλογικά ινστιτούτα και οργανωμένη κοινωνία των πολιτών· το Διεθνές Συμβούλιο Μεταλλευμάτων και Μετάλλων [ICMM]) θα πρέπει να προσκληθεί να συμμετάσχει και, μέσω του τομέα του που ασχολείται με τους παγκόσμιους ορυκτούς πόρους, να συνεισφέρει ένα αναπτυξιακό όραμα και εμπειρογνωσία που θα συμπληρώσουν το ειδικότερο, ευρωκεντρικό όραμα της Ευροπίνες), με σκοπό την ενίσχυση της ασφάλειας εφοδιασμού της ΕΕ, σύμφωνα με τους στόχους της αειφόρου ανάπτυξης.

3.8. Οι υφιστάμενες δομές της ΕΕ που ασχολούνται σήμερα με τα ζητήματα αυτά είναι πολύ αδύναμες και πρέπει να ενισχυθούν με τη λήψη αποφάσεων σε υψηλότερο επίπεδο, τη βαθύτερη τεχνική και οικονομική ανάλυση των μελλοντικών αναγκών σε πρώτες ύλες και την ενίσχυση της δράσης για τη μέγιστη δυνατή τεχνική και οικονομική αξιοποίηση των ευρωπαϊκών πηγών και τη βελτίωση του βιώσιμου εφοδιασμού από τις μη ευρωπαϊκές πηγές. Θα χρειαστεί μια πιο μακροπρόθεσμη στρατηγική και ένας μηχανισμός τακτικής αξιολόγησης, δεδομένου ότι πολλές φορές οι επενδύσεις στην εξόρυξη πρώτων υλών είναι οικονομικά βιώσιμες μόνο στο πλαίσιο μεγαλύτερων χρονικών περιόδων.

3.9. Οι προτάσεις που διατυπώνονται βασίζονται στις ακόλουθες αρχές:

3.9.1. Ασφάλεια του εφοδιασμού της ΕΕ με πρώτες ύλες σημαίνει καταρχάς θωράκιση της οικονομίας της ΕΕ έναντι των κρίσεων στον εφοδιασμό, αλλά και περιφρούρηση των συμφερόντων των καταναλωτών, των βιομηχανιών της ΕΕ που εξαρτώνται από τις εισαγόμενες πρώτες ύλες και των βιομηχανιών της ΕΕ που παράγουν

⁽³⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Η μη ενεργειακή μεταλλευτική βιομηχανία στην Ευρώπη», ΕΕ C 27 της 3.2.2009, σημείο 2.5.

πρώτες ύλες, καθώς και διασφάλιση ίσων όρων ανταγωνισμού. Όλα αυτά τα συμφέροντα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και να διασφαλίζονται με παράλληλη τήρηση των δεσμεύσεων και των πολιτικών της ΕΕ όσον αφορά τη διεθνή ανάπτυξη, καθώς και την περιβαλλοντική και κοινωνική βιωσιμότητα. Πρέπει να βελτιστοποιηθεί η χρήση των πρώτων υλών, με συνεκτίμηση της αλληλεπίδρασής τους με το περιβάλλον, με τις ανάγκες των τοπικών κοινοτήτων και με τη βιώσιμη χρήση της ενέργειας.

3.9.2. Η πολιτική της ΕΕ όσον αφορά τον εφοδιασμό με πρώτες ύλες πρέπει να τεθεί σε **στερέα αναλυτική βάση**. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό να διασφαλιστεί η διαθεσιμότητα σχετικών γνώσεων και η ανάλυσή τους με τη χρήση των καλύτερων δυνατών μεθόδων.

3.10. Οι κανονιστικές πρακτικές όσον αφορά τις πρώτες ύλες ποικίλλουν σημαντικά εντός της ΕΕ και, ως εκ τούτου, υπάρχει σημαντικό περιθώριο βελτίωσης στις επιμέρους χώρες, μέσω της διάδοσης πληροφοριών για τις βέλτιστες πρακτικές.

4. Παρατηρήσεις σχετικά με την προτεινόμενη πολιτική απάντηση ⁽⁴⁾

4.1. **Πρώτος πυλώνας: Πρόσβαση στις πρώτες ύλες στις παγκόσμιες αγορές, χωρίς στρέβλωση των όρων**

4.1.1. Σύμφωνα με τις προτάσεις που διατυπώνονται στην ανακοίνωση, η ΕΕ θα πρέπει α) να αναπτύξει ενεργά διπλωματία στον τομέα των πρώτων υλών με σκοπό την εξασφάλιση της πρόσβασης στις πρώτες ύλες, β) να προωθήσει την ενίσχυση της διεθνούς συνεργασίας και γ) να δώσει προτεραιότητα στην πρόσβαση στις πρώτες ύλες στο πλαίσιο της εμπορικής και κανονιστικής πολιτικής της ΕΕ.

4.1.2. Αφού προσδιοριστούν οι κυριότερες χώρες που είναι πλούσιες σε πόρους, θα πρέπει να συζητηθούν με εκπροσώπους των εν λόγω κρατών τα θέματα που άπτονται της πρόσβασης στις πρώτες ύλες τους. Η αναπτυξιακή πολιτική της ΕΕ θα πρέπει να δημιουργήσει **ταμεία και προγράμματα για τη στήριξη της βιώσιμης παραγωγής πρώτων υλών και της ανάπτυξης** στις χώρες αυτές.

4.1.3. Η ΕΕ θα πρέπει να αναθεωρήσει τα χρηματοδοτικά συστήματά της για εκείνες τις χώρες που είναι ήδη μέλη της ΕΕ ή για τις γειτονικές χώρες, καθώς η μεταφορά των πόρων από τις χώρες αυτές θα είναι πιο βιώσιμη. Συγκεκριμένα, θα πρέπει να παράσχει στήριξη στις χώρες της τελευταίας διεύρυνσης, στα βαλκανικά κράτη, στα κράτη της Βόρειας Αφρικής και στην Τουρκία. Η πρωτοβουλία του Διεθνούς Συμβουλίου Μεταλλευμάτων και Μετάλλων (ICMM) για τους φυσικούς πόρους (η οποία ξεκίνησε από το Διεθνές Συμβούλιο Μεταλλευμάτων και Μετάλλων το 2004 και αποσκοπεί στον προσδιορισμό ορθών πολιτικών πρακτικών για επενδύσεις σε μεταλλευτικές δραστηριότητες σε εθνικό/περιφερειακό και εταιρικό επίπεδο στις αναπτυσσόμενες χώρες) θα μπορούσε να παράσχει ένα χρήσιμο μοντέλο για τη χάραξη στρατηγικών όσον αφορά τους πόρους και την ανάπτυξη.

4.1.4. Πολλές συγκεκριμένες συστάσεις εμπίπτουν στην κατηγορία της **ενίσχυσης της συμβατότητας μεταξύ της αναπτυξιακής πολιτικής της ΕΕ και της ανάγκης της ΕΕ να έχει πρόσβαση σε πρώτες ύλες χωρίς στρέβλωση των όρων**. Όλες οι προτάσεις που

διατυπώνονται για την ενίσχυση των κρατών, την προώθηση υγιούς επενδυτικού κλίματος και την προώθηση της βιώσιμης διαχείρισης των πρώτων υλών είναι σημαντικές και εποικοδομητικές.

4.1.5. Κατά τον καθορισμό των εξωτερικών δασμών της ΕΕ θα πρέπει να διασφαλίζεται ότι οι πρώτες ύλες που παράγονται με βιώσιμο τρόπο δεν αποκλείονται από την αγορά της ΕΕ. Πρέπει να επανεξεταστούν οι υφιστάμενοι δασμοί, προκειμένου να εντοπιστούν οι δασμολογικές κλάσεις που θα πρέπει να τροποποιηθούν.

4.1.6. Η βοήθεια προς τις αναπτυσσόμενες χώρες στον τομέα των πρώτων υλών θα πρέπει να επικεντρωθεί στην **ανάπτυξη των ικανοτήτων** και να έχει στόχο τη στήριξη και τη διευκόλυνση της ανάπτυξης και της εφαρμογής πολιτικών που μεγιστοποιούν τη συνεισφορά της παραγωγής πρώτων υλών και των εξαγωγών στην ανάπτυξη. Στο πλαίσιο αυτό, είναι ιδιαίτερα σημαντικό να στηριχθούν πολιτικές και προσεγγίσεις που δεν προβαίνουν σε αποκλεισμούς, είναι συμμετοχικές και δίνουν προτεραιότητα στις ανάγκες και τα συμφέροντα των εν λόγω πληθυσμών.

4.1.7. Η **αναπτυξιακή βοήθεια** στον τομέα των πρώτων υλών πρέπει επίσης να βασιστεί σε ευρείες συμμαχίες και συμπράξεις που εγγυώνται τη δέσμευση όλων των ενδιαφερόμενων μερών, συμπεριλαμβανομένης, ιδιαίτερα, της βιομηχανίας πρώτων υλών, των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και όλων των επιπέδων διακυβέρνησης.

Η βοήθεια προς τις αναπτυσσόμενες χώρες θα πρέπει να διαθέτει ως ισχυρό συστατικό στοιχείο τη στήριξη της **οικοδόμησης υποδομών** που μπορούν να χρησιμοποιηθούν τόσο από τις επιχειρήσεις που παράγουν πρώτες ύλες όσο και από τις μικρότερες επιχειρήσεις, τις αγροτικές κοινότητες και τις άλλες αγροτικές οικονομικές δραστηριότητες. Παρότι αυτή η συγκεκριμένη μορφή συνεργασίας έχει επικριθεί επειδή δεν συμβάλει στην ανάπτυξη στον μέγιστο δυνατό βαθμό, είναι σημαντικό να αναγνωριστεί επίσης ότι ανταποκρίνεται στην έντονη ανάγκη των αναπτυσσόμενων χωρών να προαγάγουν την ανάπτυξη μέσω της βελτίωσης των υποδομών και ότι άλλοι μηχανισμοί χρηματοδότησης παρόμοιων επενδύσεων έχουν αποδειχθεί ανεπαρκείς.

4.1.8. Η ανακοίνωση υπογραμμίζει με εύστοχο τρόπο τα ακανθώδη ζητήματα που σχετίζονται με τα **στατιστικά στοιχεία για το εμπόριο** ορυκτών πόρων. Τα στοιχεία αυτά βασίζονται σε τελωνειακές εκθέσεις οργανωμένες σύμφωνα με την Τυποποιημένη Ταξινόμηση για το Διεθνές Εμπόριο (Standard International Trade Classification – SITC), το Εναρμονισμένο Σύστημα (Harmonised System – HS) ή τις Μεγάλες Οικονομικές Κατηγορίες (Broad Economic Categories – BEC) και οι αδυναμίες τους οφείλονται στις ανεπαρκείς αναφορές ορισμένων χωρών. Επιπλέον, τα στατιστικά στοιχεία για το εμπόριο δεν μπορούν να παράσχουν τις απαραίτητες ορθές πληροφορίες σχετικά με την πραγματική κατανάλωση ορυκτών υλών από τις διάφορες οικονομίες παγκοσμίως, καθώς δεν καταχωρίζουν το περιεχόμενο σε ορυκτά ή μέταλλα των συμπυκνωμάτων, των ημικατεργασμένων προϊόντων και των μεταποιημένων αγαθών που αποτελούν αντικείμενο εμπορικών συναλλαγών. Απαιτείται έρευνα και διεθνής συναίνεση σχετικά με τους τρόπους βελτίωσης του υφιστάμενου συστήματος στατιστικής, με σκοπό την καλύτερη προσέγγιση της πραγματικής κατανάλωσης ορυκτών και μετάλλων, ενδεχομένως μέσω της χρήσης προσεγγιστικών τιμών για το περιεχόμενο σε ορυκτά και μέταλλα ενός πρότυπου αυτοκινήτου, ενός πρότυπου τόνου χαρτιού κλπ.

(4) Βλ. γνωμοδότηση CESE EE C 27 της 3.2.2009, σ. 82.

4.1.9. Η ανακοίνωση υπεισέρχεται σε αρκετές λεπτομέρειες όσον αφορά την εμπορική και την κανονιστική πολιτική. Οι προτάσεις προσδιορίζουν τομείς ζωτικού συμφέροντος για την ΕΕ και φαίνεται πως αξίζει να εφαρμοστούν. Ένα από τα σημεία που αξίζει να τονιστούν ιδιαίτερα είναι ότι η «η ΕΕ πρέπει επίσης να παρακολουθεί το δασμολογικό καθεστώς της ΕΕ με σκοπό **να εξασφαλίσει τη συνοχή με την εξέλιξη στη ζήτηση πρώτων υλών στην ΕΕ και ιδίως να αξιολογήσει τους τρόπους μείωσης των εισαγωγικών περιορισμών για τις πρώτες ύλες**».

4.1.10. Οι στόχοι της αειφόρου ανάπτυξης πρέπει να επιτευχθούν με συνεκτίμηση των επιπτώσεων τους εκτός της επικράτειας της ΕΕ και δεν πρέπει να χρησιμοποιηθούν ως δικαιολογία ή ως προκάλυμμα για πρακτικές που πλήττουν τα συμφέροντα των καταναλωτών και του περιβάλλοντος μέσω του περιορισμού του εμπορίου. Είναι σημαντικό να μην χρησιμοποιηθεί η ασφάλεια του εφοδιασμού και οι στόχοι της εξάλειψης του αθέμιτου ανταγωνισμού βάσει προτιμησιακής πρόσβασης στις πρώτες ύλες για να προωθηθεί ο προστατευτισμός ή ο περιορισμός των εμπορικών συναλλαγών και της πρόσβασης των παραγωγών από αναπτυσσόμενες χώρες στην αγορά της ΕΕ.

4.2. Δεύτερος πυλώνας: Προώθηση βιώσιμου εφοδιασμού με πρώτες ύλες από ευρωπαϊκές πηγές

4.2.1. Η αειφόρος τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη της ΕΕ επηρεάζεται άμεσα από τη μελλοντική εξέλιξη των οικονομικών τομέων που είναι σε θέση να αξιοποιούν το δυναμικό κάθε περιοχής. Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, εάν ληφθεί υπόψη ο υπολογισμός των αποθεμάτων κάθε κοιτάσματος ορυκτών, οι μεταλλευτικές οικονομικές δραστηριότητες μπορούν να συμβάλουν στην ανάπτυξη τόσο των τοπικών κοινοτήτων όσο και των κρατών μελών της ΕΕ, παρέχοντάς τους πόρους. Μπορούν να συμβάλουν με τον τρόπο αυτό:

- στην ανάπτυξη της βιομηχανικής παραγωγής και στην παροχή των πρώτων υλών που είναι απαραίτητες για τις βιομηχανικές δραστηριότητες·
- στη μείωση της εξάρτησης από τις εισαγωγές και στη διασφάλιση της καλύτερης χρήσης των πόρων·
- στη διατήρηση ενός εύλογου αριθμού ειδικευμένων εργαζομένων στον τομέα αυτό, προκειμένου να καταστεί δυνατή η συνέχιση των δραστηριοτήτων εξερεύνησης και εξόρυξης στην ΕΕ·
- στη δημιουργία περισσότερων και ασφαλέστερων θέσεων εργασίας·
- στην κοινωνική συνοχή και στην περιφερειακή ανάπτυξη·
- στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας.

4.2.2. Δεδομένης της μακράς ιστορίας της στην εξόρυξη ορυκτών, η Ευρώπη πρέπει να βρεθεί στην εμπροσθοφυλακή όσον αφορά την τεχνολογία και την εμπειρογνώση σε ζητήματα όπως η διαχείριση της εξόρυξης πρώτων υλών, η βελτιστοποίηση της συμβολής της παραγωγής πρώτων υλών στην οικονομική ανάπτυξη, η βιώσιμη χρήση των πρώτων υλών και η μέριμνα για το έδαφος μετά την εξόρυξη προς όφελος της κοινωνίας.

4.2.3. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να επανεξετάσουν τον βαθμό στον οποίο τα σχέδια χρήσης της γης που εφαρμόζουν λαμβάνουν υπόψη

το δυναμικό πρώτων υλών και κατά πόσο οι προτεραιότητες που έχουν θέσει σε περίπτωση ανταγωνιστικών χρήσεων του εδάφους εξακολουθούν να είναι οι κατάλληλες, υπό το πρίσμα της ανάγκης βιώσιμης άντλησης πρώτων υλών, δηλαδή εφαρμόζοντας την αρχή της εγγύτητας όπου αυτό είναι δυνατό και εμπορικά βιώσιμο.

4.2.4. Οι γεωλογικές γνώσεις που διαθέτουμε εξελίσσονται διαρκώς και, ως εκ τούτου, οι διαδικασίες πρέπει να είναι αρκετά ευέλικτες ώστε να επιτρέπουν τη μελλοντική πρόσβαση σε φυσικούς πόρους που δεν έχουν ακόμη εντοπιστεί.

4.2.5. Θα πρέπει να γίνει **απογραφή των βέλτιστων κανονιστικών πρακτικών** στην ΕΕ όσον αφορά την πρόσβαση των βιομηχανιών πρώτων υλών στο έδαφος, με σκοπό:

- **την απλούστευση των διαδικασιών** και τη μεγαλύτερη σύγκλιση τους εντός της Ένωσης, με ταυτόχρονη συνεκτίμηση των ανταγωνιστικών συμφερόντων χρήσης του εδάφους, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας του·
- **τον περιορισμό του αποκλεισμού ορυκτών πόρων** λόγω ακατάλληλων σχεδίων χρήσης της γης· είναι ιδιαίτερως σημαντικό να επισημανθεί ότι οι διατάξεις για τη διασφάλιση της πρόσβασης στο έδαφος δεν αφορούν μόνο γνωστές εξορυσσόμενες περιοχές.

4.2.6. Μετά την ανάπτυξη των κατευθυντήριων γραμμών για τη συμβατότητα του Natura 2000 με την εξόρυξη πρώτων υλών, τα κράτη μέλη θα πρέπει να επανεξετάσουν τις εθνικές τους κατευθυντήριες γραμμές και να διασφαλίσουν ότι οι αρμόδιες αρχές γνωρίζουν ότι το **Natura 2000 δεν απαγορεύει την εξόρυξη πρώτων υλών** (το άρθρο 6 της οδηγίας για τα ενδιαφέροντα παρέχει ένα εξαιρετικό εργαλείο για τη διασφάλιση του σεβασμού των αρχών της αειφόρου ανάπτυξης από τις εξορυκτικές βιομηχανίες).

4.2.7. Προκειμένου να **βελτιωθεί η βάση γνώσεων σχετικά με τον εφοδιασμό** με ύλες στρατηγικής οικονομικής σημασίας και **την χρήση πρώτων υλών** εντός της ΕΕ, θα πρέπει να εκπονηθεί για την ΕΕ μια ανάλυση παρόμοια με εκείνη που διενήργησε το αμερικανικό National Research Council (Εθνικό Συμβούλιο Ερευνών) για τις Ηνωμένες Πολιτείες. Η ανάλυση αυτή θα πρέπει να έχει ως στόχο τον προσδιορισμό και την εκτίμηση τόσο των δυνητικών κινδύνων για τον εφοδιασμό της ευρωπαϊκής βιομηχανίας με πρώτες ύλες όσο και της ζωτικής σημασίας των διαφόρων υλικών σε σχέση με τις τελικές χρήσεις τους (θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι ακόλουθες πτυχές: η φυσική διαθεσιμότητα ορισμένων ορυκτών που μπορούν να εξορυχθούν από χώρες της ΕΕ, ο βαθμός υποκατάστασης, οι γεωπολιτικοί κίνδυνοι όσον αφορά το διεθνές εμπόριο πρώτων υλών στρατηγικής και ζωτικής σημασίας και οι αμυντικές ανάγκες της ΕΕ).

Η ανακοίνωση περιέχει σειρά συστάσεων για τη βελτίωση της βάσης γνώσεων σχετικά με τις πρώτες ύλες. Ωστόσο, δεν υπάρχει καμία πρόταση για τη βελτίωση των γνώσεων σχετικά με τη χρήση των πρώτων υλών εντός της ΕΕ, αν και αυτό θα έπρεπε ίσως να αποτελεί μία από τις κορυφαίες προτεραιότητες και θα συμφωνούσε με την ανάγκη ανάπτυξης συνεκτικών πολιτικών και μεγιστοποίησης της αποτελεσματικότητας των μέτρων. Η έκθεση των Ηνωμένων Εθνών σχετικά με τις ύλες ζωτικής σημασίας περιέχει μια μεθοδολογία που θα μπορούσε να εφαρμοστεί και στις ευρωπαϊκές συνθήκες.

4.2.8. Συγκεκριμένα, θα ήταν επιθυμητή μια **πλήρης εκτίμηση του δυναμικού γεωλογικών πόρων** με τη χρήση σύγχρονων τεχνολογιών, καθώς και μια εκτίμηση των ικανοτήτων των εθνικών γεωλογικών ινστιτούτων να παρέχουν ποιοτικά δεδομένα, πληροφορίες και εμπειρογνώσια σχετικά με τους ορυκτούς πόρους. Θα πρέπει να προσδιοριστούν ειδικές δράσεις στήριξης της απόκτησης γεωλογικών δεδομένων (όπως χρησιμοποιείται εδώ, η φράση καλύπτει όλα τα θεματικά δεδομένα που σχετίζονται με τη γεωλογία, όπως τα γεωχημικά ή τα γεωφυσικά δεδομένα), οι οποίες θα πρέπει να εφαρμοστούν μέσω της μελλοντικής επέκτασης των επίγειων υπηρεσιών της Παγκόσμιας Παρακολούθησης του Περιβάλλοντος και της Ασφάλειας (GMES) ή/και των Ταμείων Περιφερειακής Ανάπτυξης της ΕΕ. Η Επιτροπή θα πρέπει να συντάξει μια επίσημη έκθεση επισκόπησης της κατάστασης στα κράτη μέλη.

4.2.9. Τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα θα πρέπει να **υποστηρίξουν τις σχετικές εκδηλώσεις της σουηδικής, της σουηδικής και της ισπανικής Προεδρίας** και ιδιαίτερα:

- μια διάσκεψη που προβλέπεται να διοργανωθεί στο πλαίσιο της σουηδικής Προεδρίας της ΕΕ για τον προσδιορισμό βέλτιστων πρακτικών χωροταξικού σχεδιασμού και τη βιώσιμη διαχείριση του εδάφους μετά την εξόρυξη·
- τη διάσκεψη στο Rovaniemi (Φινλανδία) σχετικά με την εξερεύνηση και την εξόρυξη, η οποία θα πραγματοποιηθεί τον Δεκέμβριο του 2009 και στην οποία αναμένεται να παρουσιαστούν βέλτιστες πρακτικές για την προώθηση της εξερεύνησης στην Ευρώπη·
- μια διάσκεψη που αναμένεται να διοργανωθεί με τη βοήθεια του εργαλείου τεχνικής βοήθειας και ανταλλαγής πληροφοριών (TAIEX) της ΕΕ και θέμα την εξερεύνηση στη Νοτιοανατολική Ευρώπη και στα Βαλκάνια.

4.2.10. Θα πρέπει να **δοθεί προτεραιότητα στην έρευνα και την τεχνολογική ανάπτυξη για τις πρώτες ύλες, με ιδιαίτερη έμφαση στις τεχνολογίες που είναι συμβατές με σθεναρές πολιτικές προσαρτήσεις**. Θα πρέπει να προωθηθούν **βέλτιστες πρακτικές στον τομέα της εξερεύνησης, της καθαρότερης παραγωγής και της ανακύκλωσης**, με στόχο ιδίως την εφαρμογή πρακτικών που χρησιμοποιούν οικονομικά βιώσιμα κίνητρα που βασίζονται στην αγορά. Το στρατηγικό πρόγραμμα έρευνας και το σχέδιο εφαρμογής που κατήρτισε η ευρωπαϊκή πλατφόρμα για τους βιώσιμους ορυκτούς πόρους θα μπορούσαν να χρησιμεύσουν ως βάση για τον σκοπό αυτό.

4.3. Τρίτος πυλώνας: Βελτιστοποίηση της κατανάλωσης πρωτογενών πρώτων υλών από την ΕΕ

4.3.1. Η κοινή γνώμη θεωρεί ότι για τις περιβαλλοντικές συνθήκες ευθύνονται κυρίως τα νομικά πρόσωπα, ιδίως οι μεταλλευτικές εταιρείες και οι εταιρείες εμπορίας. Στην πραγματικότητα, όμως, όλη

η κοινωνία φέρει ευθύνη για την κατανάλωση των προϊόντων που περιλαμβάνουν αυτούς τους πόρους.

Οι ευρωπαίοι πολίτες πρέπει να έχουν επίγνωση του γεγονότος ότι η ύπαρξή μας εξαρτάται από την εκμετάλλευση των ορυκτών πόρων, αλλά ότι ταυτοχρόνως **είναι επίσης πολύ σημαντικό να προστατευθεί το περιβάλλον και να προαχθεί η υπεύθυνη κατανάλωση των πρώτων υλών**.

4.3.2. Η ανάπτυξη πολιτικών και πρακτικών μέτρων για τη βελτιστοποίηση της χρήσης των πρώτων υλών δεν μπορεί να πραγματοποιείται κατά τρόπο αποκομμένο από τα διάφορα νόμιμα συμφέροντα εκτός ΕΕ. Κατά τη διαδικασία αυτή πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι σημερινές ικανότητες στις αναπτυσσόμενες χώρες, σε σχέση τόσο με τη ρύθμιση όσο και με τη χρήση της τεχνολογίας. Ο κανονισμός REACH έχει επικριθεί έντονα από ορισμένες αφρικανικές χώρες, οι οποίες ανησυχούν ότι η νομοθεσία αυτή θα μπορούσε να οδηγήσει σε αθέμιτες διακρίσεις κατά των εθνικών τους εξαγωγών ορυκτών υλών. Παρομοίως, σε ορισμένες ασιατικές χώρες, η Σύμβαση της Βασιλείας για τα επικίνδυνα απόβλητα έχει προκαλέσει ανεπιθύμητες συνέπειες, μεταξύ των οποίων πολλαπλασιασμό των άτυπων επιχειρήσεων στον τομέα των βιομηχανιών ανακύκλωσης μετάλλων που χρησιμοποιούν επικίνδυνες πρακτικές, καθώς έχουν αποκοπεί από τις νόμιμες πηγές πρώτων υλών.

4.3.3. Η ευρωπαϊκή έρευνα και η βιομηχανία θα πρέπει να ενθαρρυνθούν να **αναπτύξουν υποκατάστατα των πρώτων υλών ζωτικής σημασίας**. Για τον σκοπό αυτό, ο κατάλογος μετάλλων/πρώτων υλών ζωτικής σημασίας που θα καταρτισθεί θα πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο λεπτομερούς έρευνας, την οποία θα εγκαινιάσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στο πλαίσιο του ΠΠ-7, προκειμένου να διαμορφωθεί ένα πλαίσιο για τις νέες οικολογικές τεχνολογίες και τα περιβαλλοντικά ασφαλή προϊόντα.

4.3.4. Η διαδικασία της ανακύκλωσης δεν θα πρέπει να αντιμετωπίζεται απλώς ως διοικητική εργασία, αλλά ως κανονιστικό πλαίσιο υποβοηθούμενο από μια επιχειρηματική προσέγγιση στηριζόμενη σε εμπορική βάση. Προκειμένου να εφαρμοστεί η αρχή αυτή, είναι απαραίτητο να υπάρξει:

- ένα νομικό πλαίσιο για τη συλλογή, τη διαλογή, τη διαχείριση και την ανακύκλωση των βιομηχανικών και των οικιακών αποβλήτων·
- κίνητρα για τη συμμετοχή των καταναλωτών σε δραστηριότητες ανακύκλωσης·
- κατάλληλα ειδικευμένα εθνικά και διεθνή δίκτυα για τη συλλογή, τη διατήρηση και τη βιομηχανική ανακύκλωση·
- κατάλληλη διαχείριση αποβλήτων, σε εμπορική βάση, οργανωμένη από τις τοπικές/περιφερειακές διοικητικές αρχές.

Βρυξέλλες, 13 Μαΐου 2009

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Mario SEPI